

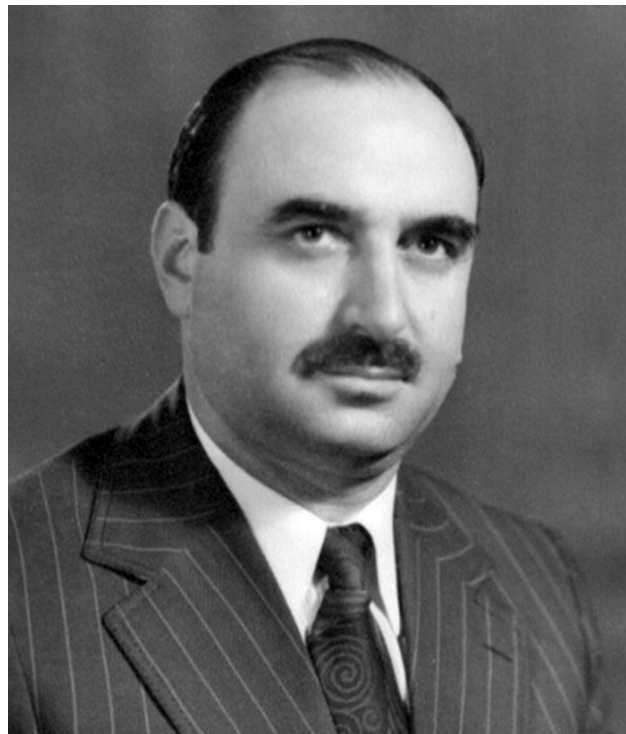
ლეო ჩიქავა - 90

შესრულდა 90-ე წლისთავი გამოჩენილი ქართველი მეცნიერის, თვალსაჩინო მეცნიერ-ეკონომისტის, დემოგრაფის, საზოგადო მოღვაწის, ეკონომიკურ მეცნიერებათა დოქტორის, პროფესორის, საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის წევრ-კორესპონდენტის, საქართველოს ეკონომიკურ მეცნიერებათა აკადემიის დამფუძნებლისა და პირველი პრეზიდენტის, ნიუ-იორკის მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსის, ბიზნესის, ეგრისისა და ეკოლოგიურ მეცნიერებათა აკადემიების ნამდვილი წევრის, მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწის, ღირსების ორდენის კავალერის - ლეო ჩიქავას დაბადებიდან.

ბატონი ლეო ჩიქავა დაიბადა 1928 წელს ზუგდიდის რაიონის სოფელ კოკში. საშუალო სკოლის წარჩინებით დამთავრების შემდეგ ასევე წარმატებით დაამთავრა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ეკონომიკის ფაკულტეტი და ასპირანტურა პოლიტიკური ეკონომიის სპეციალობით. 1954 წელს აკადემიკოს პაატა გუგუშვილის ხელმძღვანელობით ბრწყინვალედ დაიცვა საკანდიდატო, ხოლო 1968 წელს - სადოქტორო დისერტაცია. 40 წლის ასაკში მოპოვებული ჰქონდა პროფესორის სამეცნიერო წოდება.

სხვადასხვა დროს მუშაობდა საქართველოს ტექნიკურ უნივერსიტეტში უფროს - მასწავლებლად, დოცენტად, პროფესორად, კათედრის გამგედ; ილია ჭავჭავაძის სახ. თბილისის უცხო ენათა სახელმწიფო პედაგოგიური ინსტიტუტის კათედრის გამგედ; საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის ეკონომიკის ინსტიტუტის დირექტორის მოადგილედ სამეცნიერო მუშაობის დარგში; საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის დემოგრაფიისა და სოციოლოგიური კვლევის ინსტიტუტის დირექტორად, პაატა გუგუშვილის სახ. სასწავლო უნივერსიტეტის რექტორად; სახელმწიფო სამსახურის მართვისა და მოსამსახურეთა მომზადების, გადამზადებისა და კვალიფიკაციის ამაღლების ცენტრის უფროსად; საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის საწარმოო ძალებისა და ბუნებრივი რესურსების შემსწავლელი ცენტრის უფროს მეცნიერ თანამშრომლად.

აკადემიკოსი ლეო ჩიქავა აქტიურ პედაგოგიურ მოღვაწეობას წარმატებით უთავსებდა ნაყოფიერ მეცნიერულ კვლევა-ძიებას. იყო 200-ზე მეტი გამოქვეყნებული სამეცნიერო ნაშრომის ავტორი. მათ შორის ცალკე წიგნადაა გამო-

ცემული 40-მდე მონოგრაფიული გამოკვლევა, სახელმძღვანელო, დამხმარე სახელმძღვანელო და ბროშურა. მისი მეცნიერული ინტერესების სფერო იყო: ეკონომიკური თეორიის, დემოგრაფიული მდგომარეობის, სასურსათო პროდუქტების წარმოების, ინოვაციური ეკონომიკის აქტუალური პრობლემების სისტემური კვლევა. მის მიერ შემოთავაზებული რეკომენდაციების პრაქტიკაში დანერგვამ მნიშვნელოვანწილად შეუწყო ხელი ეკონომიკური ეფექტიანობის ამაღლებას.

მისი მრავალმხრივი სამეცნიერო კვლევის შედეგები ფართოდაა ასახული არა მარტო ქართულ, არამედ - საერთაშორისო სამეცნიერო ჟურნალებსა და კრებულებში. მათ შორის აღსანიშნავია გამოკვლევები: „საქართველოს კვების მრეწველობის ადგილი და როლი საერთო-საკავშირო დანაწილებაში“, „საქართველო ერთიან სახალხო მეურნეობრივ კომპლექსში“, „კრიტიკული დემოგრაფიული სიტუაცია საქართველოში: არსი, მიზეზები, დაძლევის გზები“, „დასაქმება და უმუშევრობა საქართველოში“ და ა. შ.

აკადემიკოს ლეო ჩიქავას ნაშრომებმა მრავალგზის დაიმსახურეს პრესტიჟული სახელობითი პრემიები. მათგან აღსანიშნავია მონოგრაფია: „დემოლოგია და მისი კანონთა სისტემა“, რომელსაც 2012 წელს მიენიჭა ფილიპე გოგიჩაიშვილის აკადემიური სახელობითი პრემია. განსაკუთრებით უნდა აღინიშნოს ბატონი ლეოს მიერ ტერმი-

ნოლოგიური ლექსიკონის დასრულება, რომლის შედგენა დაიწყო, მაგრამ ვერ დაამთავრეს, აკადემიკოსებმა პაატა გუგუშვილმა და ვასილ ჩანტლაძემ და რომელიც ეკონომისტების სამაგიდო ნიგნია.

იგი საინტერესო და მწვავე მეცნიერული პრობლემების შემცველი მოხსენებებით წარსდგა საერთაშორისო კონფერენციებზე იტალიაში, გერმანიაში, ჩეხეთში, სლოვაკეთში, რუმინეთში, უნგრეთსა და რუსეთში. მისი ხელმძღვანელობით დაცულია 35-ზე მეტი საკანდიდატო და სადოქტორო დისერტაცია, ხოლო ოპონირებით - 70-ზე მეტი დისერტაცია, მ. შ. 25 სადოქტორო. იყო მრავალი სადისერტაციო საბჭოს თავმჯდომარე და წევრი.

აკადემიკოსი ლეო ჩიქავა იყო მრავალი სამეცნიერო კონფერენციის (სიმპოზიუმის) ორგანიზატორი; კონცეფციებსა და აქტუალურ პრობლემებზე მნიშვნელოვანი პროექტების ავტორი, თანაავტორი და მონაწილე; ქართულ ენაზე გამოცემული ეკონომიკური პროფილის მრავალი საერთაშორისო ჟურნალის, აგრეთვე უცხოური ჟურნალების სარედაქციო კოლეგიების აქტიური წევრი; საქართველოს ეკონომიკურ მეცნიერებათა აკადემიის შრომების ჟურნალის მთავარი რედაქტორი. მისი რედაქტორობით გამოიცა აგრეთვე ათეულობით ნაშრომი.

იგი ასევე იყო სწავლულ ექსპერტთა საბჭოსთან არსებული ეკონომიკის დარგობრივი სექციის საკოორდინაციო საბჭოს წევრი, საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის საზოგადოებრივ მეცნიერებათა განყოფილების ბიუროს თავმჯდომარე, მთიანეთის შემსწავლელი და ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა კომისიის წევრი, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის რექტორის მრჩეველთა საბჭოს წევრი.

ბატონი ლეო ეწეოდა მრავალმხრივ საზოგადოებრივ საქმიანობას. იყო სხვადასხვა სამთავრობო კომისიის, სამეცნიერო ასოციაციისა და საზოგადოების წევრი, არჩეული იყო ყოველთა ქართველთა მსოფლიო კონგრესის დემოგრაფიისა და მიგრაციის პალატის თავმჯდომარედ. მთავრობას წარედგინა მისი არაერთი მოხსენებითი ბარათი ჩვენი ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების პრობლემებზე.

ბატონი ლეო უკანასკნელი 20 წლის მანძილზე ინტენსიურად იკვლევდა ქვეყნის უმწვავეს პრობლემების - დემოგრაფიული სიტუაციის კანონზომიერებებს. მისი ხელმძღვანელობით დამუ-

შავდა დემოგრაფიული პოლიტიკის კონცეფცია. იგი თავისი მასწავლებლის - აკადემიკოს პაატა გუგუშვილის ღირსეული მონაწილე იყო, რომელმაც საფუძველი დაუდო საქართველოში დემოგრაფიულ მეცნიერებას. პროფესორმა ლეო ჩიქავამ შემდგომ განავითარა მამულიშვილური საქმე - მისი ინიციატივითა და ძალისხმევით დაარსდა საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის დემოგრაფიისა და სოციოლოგიური კვლევის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტი, იყო მისი პირველი დირექტორი. სიცოცხლის ბოლომდე უძღვებოდა მისივე ინიციატივით დაარსებულ საქართველოს ეკონომიკურ მეცნიერებათა აკადემიას, როგორც პრეზიდენტი.

პროფესორ ლეო ჩიქავას ნაღვანი მრავალმხრივი და თვალსაჩინოა. იგი არჩეული იყო საქართველოს რესპუბლიკის პირველი მოწვევის უზენაესი საბჭოს დეპუტატად. მისი ხელმოწერა ამშვენებს საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგენის აქტს (1991 წლის 9 აპრილი). იყო მრავალი სამთავრობო ჯილდოს კავალერი. 2004 წლის 10 სექტემბერს საერთაშორისო ბიოგრაფიულმა ცენტრმა (კემბრიჯი, ინგლისი) დააჯილდოვა საერთაშორისო ღირსების ორდენით და აირჩია ამ ორგანიზაციის საპატიო წევრად. 2009 წლის 18 მარტს ამერიკის ბიოგრაფიის ინსტიტუტის მიერ დასახელებულ იქნა „წლის ადამიანად საქართველოდან 2009“ („Man of The Year representing Georgia 2009“).

საქართველოს პრეზიდენტის №167 ბრძანებულებით, 1998 წლის 20 მარტს ბატონი ლეო ჩიქავა დაჯილდოვდა ღირსების ორდენით. იგი დაჯილდოებული იყო აგრეთვე ივ. ჯავახიშვილის სახელობის მედლით. განსაკუთრებით აღსანიშნავია საპატრიარქო სიგელი, რომელიც მას საზეიმო ვითარებაში გადასცა სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქმა, მისმა უწმინდესობამ და უნეტარესობამ ილია მეორემ.

ეკონომიკურ მეცნიერებაში შეტანილი წვლილისთვის ბატონ ლეო ჩიქავას საქართველოს ეკონომისტთა საზოგადოებაში მოიხსენიებენ, როგორც ქართული ეკონომიკური მეცნიერების პატრიარქს.

ბედნიერია ჩვენი თაობა, რომ იყო აკადემიკოს ლეო ჩიქავას თანამედროვე. მისი, როგორც ღირსეული მამულიშვილისა და დიდი მეცნიერის ხსონა თაობიდან თაობას გადაეცემა.

საქართველოს ტექნიკური
უნივერსიტეტის რექტორი,
საინჟინრო ეკონომიკის დეპარტამენტი